

Amalia

Peter Rehwinkel

malia

DE PLICHT
ROEPT

2021 Prometheus Amsterdam

© 2021 Peter Rehwinkel
Omslagontwerp Studio Monty
Foto omslag Erwin Olaf/RVD
Foto auteur Marco Bakker
Lithografie afbeeldingen BFC, Bert van der Horst, Amersfoort
Zetwerk Mat-Zet bv, Huizen
www.uitgeverijprometheus.nl
ISBN 978 90 446 4836 2

Zorg dat het kind een leven krijgt dat echt is,
Gun het een stem, een hart, een eigen pad –

Dichter des Vaderlands Gerrit Komrij, 8 december 2003
Bij de geboorte van prinses Catharina-Amalia

Woord vooraf

Bij internationale sportevenementen zijn we bevangen door de Oranjekoorts. Op Koningsdag kleurt heel Nederland oranje. Maar waaraan hebben we deze kleur te danken? Voor het antwoord neem ik u mee ver over de landsgrenzen, en maken we een reis naar het zuidoosten van Frankrijk. De weg terug is zo mogelijk nog langer – die gaat door de eeuwen heen – maar eindigt bij prinses Amalia, de huidige Nederlandse troonopvolgster, op het moment dat zij meerderjarig wordt.

Echt, u moet me vergezellen om Amalia beter te begrijpen – en vooral de positie die ze inneemt. De meer dan 1100 kilometer naar de Franse stad Orange in de Vaucluse zijn op zich al de moeite waard, zeker met de interessante terugreis die ik voor u heb bedacht. Ik zal in Orange een van de best bewaard gebleven Romeinse theaters van de hele wereld laten zien. Van de duizenden tribuneplaatsen is er vast wel een vrij. U zult nog meer van het Théâtre Antique onder de indruk zijn in het besef dat tegen deze achtergrond tot bijna vierhonderd jaar geleden Amalia's voorgangers als Prins van Oranje werden ingehuldigd. Veel tijd hebben we niet, want inmiddels wilt u ook naar de ruïnes van het door prins Maurits van Oranje in 1622 gebouwde fort. Amalia's overgrootmoeder Juliana was er zeventig jaar geleden nog. 'Mijn beste wensen zullen Orange altijd vergezellen,' liet zij optekenen. Ter plekke leg ik meteen uit waarom Amalia wél Prinses van Oranje is en Juliana dat niet was.

Interesse voor de achtergrond van de Oranjes brengt eigenlijk de verplichting met zich mee om naar het Iberisch schiereiland door te reizen ('Den koning van Hispanje heb ik altijd geëerd') of weer terug via Brussel, dat zowel bij de vorming van de Nederlandse Staat als het

koninkrijk zo belangrijk was. Amalia's voorouders Willem van Oranje (1533-1584) en Willem Frederik van Oranje-Nassau (1772-1843) speelden toen de hoofdrol.

Toch moeten we door Duitsland om te aanschouwen dat het Huis Oranje-Nassau daar werkelijk zijn wortels heeft. Een bosrijk landschap met tientallen kastelen en burchten is het gebied van de vorsten, hertogen en graven van Nassau, waarbij de toevoeging achter de naam aangeeft met welke familietak we te maken hebben. Hier ligt de voorgeschiedenis van onze troonopvolgster voor het oprapen. Willem van Oranje was een zoon van Willem I van Nassau-Dillenburg (1487-1559), bijgenaamd Willem de Rijke.

De ene na de andere Oranje vond binnen Duitse adellijke families zijn huwelijkspartner, met als laatsten de koninginnen Beatrix, Juliana en Wilhelmina. Als ik verderop vertel dat Amalia waarschijnlijk zal gaan studeren aan de Universiteit Leiden, nadat de Vader des Vaderlands deze al had opgericht, wil ik het Duitse Lingen hebben laten zien dat zijn 'Latijnse school' aan 'unser gnädigster Herr' (onze meest genadige heer) koning-stadhouder Willem III (1650-1702) te danken had.

Eenmaal de Nederlandse grens weer over doen we nog snel het vestingstadje Buren aan. Immers, zo was die toekomstige titel voor Amalia in handen van de familie gekomen: Willem van Oranje trouwde er in 1551 met Anna van Egmond, gravin van Buren. De Prins van Oranje, een monumentale korenmolen op de stadswallen, is altijd oranje verlicht.

Wees gerust, we zijn op tijd terug voor de 'binnengeleiding', de officiële installatie, van prinses Amalia in de Raad van State. Hier, aan de Haagse Kneuterdijk, ging naamgenote Amalia van Solms in 1620 háár toekomst tegemoet. Maar u herinnert zich mijn verhaal van onderweg dat er ook iemand is die twee namen met onze troonopvolgster gemeen heeft: Catharina Amalia van Solms-Laubach (1654-1736). Het is maar een wandeling van een paar honderd meter van Paleis Kneuterdijk naar de Grote of Sint-Jacobskerk van Den Haag. U vindt daar het beeld van de treurende weduwe van Solms-Laubach bij het grafmonument dat zij voor Filips Landgraaf van Hessen-Philippsthal oprichtte. En zo bent u achttien jaar na dato op de plaats waar Catharina-Amalia, Nederlands eerste Prinses van Oranje, werd gedoopt.

Ik wens u een boeiende reis toe!

Peter Rehwinkel, september 2021

1 Amalia: namen, titels, wapen en... een vlag

Eerste Prinses van Oranje

Catharina-Amalia Beatrix Carmen Victoria zijn haar doopnamen en zij werd op 7 december 2003 in Den Haag geboren. Amper tien jaar later was ze de eerste Prinses van Oranje van ons land – wat overigens maar weinigen zich realiseerden. Slechts een enkeling wist dat buiten de landsgrenzen anderen zich van dezelfde titel bedienden. Nee, alle aandacht was 30 april 2013 op haar vader Willem-Alexander gericht. Hij kreeg in Amsterdam ‘met het grootste vertrouwen’ het koningschap van Amalia’s grootmoeder Beatrix overgedragen. Volle belangstelling had men ook voor de vraag of moeder Máxima, als geboren Argentijnse, zich koningin kon gaan noemen. Dit kwam goed. ‘Een koning heeft een koningin, anders begrijpt mijn dochter het niet meer,’ aldus D66-leider Alexander Pechtold.

Het was in elk geval een cruciaal moment in het leven van Amalia, toen Beatrix op maandagavond 28 januari 2013 via Nederlandse televisie en radio bekendmaakte te zullen terugtreden ten gunste van haar oudste zoon. Amalia en haar zusjes hadden het in de week ervoor zonder hun ouders moeten doen – die legden met koningin Beatrix een staatsbezoek af aan het sultanaat Brunei Darussalam en de republiek Singapore.

De ‘principalen’ waren op vrijdag 18 januari van Schiphol vertrokken om in het Raffles Hotel van Singapore te acclimatiseren. Beatrix doet graag inkopen in de toegangspoort tot het Verre Oosten. Dit keer kwam ze er met Máxima op een feestdag in grote menigten terecht. De gaande en komende koningin konden zich nog even onbespied wanen.

Gedurende de staatsbezoeken toonden Willem-Alexander en Máxi-

ma zich soms opgetogen en op andere momenten gespannen. Toen bij een nazip op een late avond plotsklaps een rijpe vrucht uit de boom viel en op de stenen uiteenspatte, leek de spanning zich te ontladen met een schaterlach van het prinselijk paar. Op vrijdagmiddag viel Beatrix uit haar rol. Bij de afsluitende speech tijdens een ontmoeting met de Nederlandse gemeenschap kwam een cameraman nogal luidruchtig naar voren. Het verstoorde de concentratie van de koningin op dit voor haar zo belangrijke ogenblik. Zozeer, dat het hierna geplande fotomoment met de skyline van Singapore op de achtergrond wat Beatrix betreft geen doorgang meer zou vinden. Duidelijk hoorbaar probeerde Willem-Alexander zijn moeder te kalmeren: 'Rustig nou maar, even een foto en dan is het klaar.'

Het 54ste en naar later bleek laatste staatsbezoek van Beatrix zat erop. Minister-president Mark Rutte, grootmeester Marco Hennis en de pasbenoemde directeur van het Kabinet der Koningin, Chris Breedveld, waren inmiddels door de koningin over het naderende afscheid geïnformeerd. Voor vertrek uit Nederland gold dit ook voor RVD-baas Henk Brons. Op een avond in Singapore vertelde Beatrix het haar grootmeesteres Martine van Loon en hofdame Lieke Gaarlandt. Andere leden van de hofhouding, die veronderstelden dat het

Beatrix bij Raffles Hotel uitgewuifd

staatshoofd na terugkomst van haar vermoedenissen kon bijkomen, kregen te horen: 'Ik dacht het niet.' Met zichtbare emoties werd Beatrix op zaterdag 26 januari bij het Raffles Hotel uitgewuifd. Vlucht KL836 bracht een bijna 75-jarige koningin vergezeld door zoon en schoondochter, zondagochtend om iets voor achten, terug in ons land. Een land dat nog ruim een etmaal onwetend zou blijven. Die dag bracht Beatrix vertrouwelingen als Herman Tjeenk Willink op de hoogte.

Amalia was zeker bij de drie maanden latere abdicatie en inhuldiging in Amsterdam. Op maandagmiddag 29 april probeerde zij – bij een bezoek aan de repetities in De Nieuwe Kerk Amsterdam – de koningszetel voor haar vader vast uit: 'Pap, ik doe het nu al wel.' Voor haar zusjes kon te elfder ure nog een voetenbankje worden geregeld omdat hun voeten de grond niet raakten. De nacht werd doorgebracht in het Paleis op de Dam. In de ochtend van 30 april ontbeet koningin Beatrix zoals gebruikelijk op haar kamer.

Veel tijd was er niet. Om tien uur werd de koninklijke familie in de Mozeszaal van het paleis verwacht. Daar werd de Akte van Abdicatie ondertekend. Amalia zat met andere familieleden op een stoel bij het raam. De prinsessen waren zo gepositioneerd dat zij hun ouders en grootmoeder recht in het gezicht konden kijken. Toen sprak Beatrix: 'Vandaag maak ik plaats voor een nieuwe generatie.' Op het moment dat zij haar handtekening zette, was Beatrix koningin-af en verloor al haar titels behalve die van Prinses van Oranje-Nassau en prinses van Lippe-Biesterfeld. Zij zou na haar aftreden opnieuw de titel 'Prinses der Nederlanden' voeren, die ze als koningin niet had gedragen. Nederland had voor het eerst in ruim 122 jaar weer een koning. Amalia werd op die dertigste april, om zeven minuten over tien in de ochtend, Prinses van Oranje. Beatrix was dat nooit geweest.

Vader Willem-Alexander moest zijn handtekening nog zetten, moeder Máxima eveneens, en 31 anderen – van de voorzitters van de Staten-Generaal tot de burgemeester van Amsterdam – volgden. Na de plechtigheden verliet de nieuwe koning de Mozeszaal en had een moment voor zichzelf en zijn familie. Vervolgens werd een toast met champagne uitgebracht. De spanning was zichtbaar van de koninklijke schouders afgelegden.

Wat ging er door het hoofd van de jonge Amalia, toen zij zich even

daarna met haar zusjes op het paleisbalkon vervoegde? Koning Willem-Alexander verhaalde later dat zijn dochter had gevraagd: 'Pap, hoelang ga jij het doen?' Maar daarbij zal zij aan haar toekomstig koningschap hebben gedacht. Van de titel Prinses van Oranje was Amalia al zeker. Dat werd onder haar aandacht gebracht door Fred de Graaf (vvd), voorzitter van de Verenigde Vergadering van de Staten-Generaal, die later op de dag in De Nieuwe Kerk plaatsvond. Hij sprak de nieuwe koning toe: 'Dat wij sinds vanmorgen met uw oudste dochter prinses Catharina-Amalia voor het eerst een Prinses van Oranje in ons midden hebben, mag op deze feestelijke dag niet onvermeld blijven.' Amalia beantwoordde hem met een vriendelijk knikje.

Alleen nog titulair Prins van Oranje

Nog minder dan eenieder van ons valt het leven van Amalia, en haar huidige positie, los te zien van haar geschiedenis en voorouders. Zij verwierf namelijk als negenjarig meisje in 2013 een titel met als bakenmat het prinsdom Orange, ooit een zelfstandige staat in het zuidoosten van het huidige Frankrijk. Reynaert (ook wel René) van Nas-

René van Chalon, eerste Nassau die zich Prins van Oranje mocht noemen

sau (1519-1544) was graaf van Nassau en werd later stadhouder van Holland, Zeeland, Utrecht, Gelre en Zutphen. Hij erfde in 1530 het prinsdom van zijn kinderloos gestorven oom, Filibert van Chalon. René werd aldus de eerste Nassau die zich Prins van Oranje mocht noemen en door bezit van het prinsdom als soeverein vorst gold. Het belang van de stad Orange, nog geen drieduizend inwoners tellend, was groot. Als Prins van Oranje was deze Nassau niet ondergeschikt aan de Franse koning en Duitse keizer, en evenmin aan de paus, die over het nabijgelegen graafschap Venaissin regeerde.

Voorwaarde voor het vererven van het prinsdom Orange was dat René van Nassau de naam en het wapen van de Chalons aannam. Aldus stond hij ook bekend als René van Chalon, met als wapenspreuk 'Je maintiendray Châlons'.

René stierf jong en zonder wettige nakomelingen. Zo kwam in 1544 de titel Prins van Oranje in handen van zijn elfjarige neef, Willem van Nassau. Hij ging zich Willem van Oranje noemen, en staat in de annalen te boek als Willem de Zwijger. Voor ons is hij uitgegroeid tot de 'Vader des Vaderlands'. Om voor Van Chalons erfenis in aanmerking te komen, moest Willem katholiek worden opgevoed. Hierin verschilde hij in ieder geval van zijn erfopvolgster Amalia, die met haar zusters – zo werd al voor het huwelijk van Willem-Alexander met de rooms-katholieke Máxima besloten – in de protestantse traditie hun opvoeding krijgen.

Willem wijzigde het wapendevies naar 'Je maintiendray Nassau', later alleen 'Je maintiendray'. De prinsen van Oranje voorzagen zich tevens van afzonderlijke lijfspreuken, zo ook Willem van Oranje. Zijn 'Saevis tranquillus in undis' betekent: 'Rustig te midden van de woelige baren'. Zo bezag hij zijn positie tijdens de Tachtigjarige Oorlog. Bij de spreuk hoort het embleem van de ijsvogel, symbool voor onvoorwaardelijke trouw en onverzettelijkheid. Willem-Alexander – sprekend over de rol van moeder Beatrix – verwees naar het devies van Willem van Oranje bij de aanvaarding van zijn koningschap.

Willem van Oranje werd in 1584 vermoord door Balthasar Gerards, afkomstig uit een ander Frans gebied waar Willem titulair stadhouder was: Franche-Comté. Willems zoon Filips Willem erfde daarop de titel Prins van Oranje. Maar deze Filips Willem was op dertienjarige leeftijd op bevel van de Spaanse koning Filips II naar Spanje ontvoerd. Tientallen jaren duurde het voor de prins in de Nederlanden terugkeerde. In

die tijd had hij geen toegang tot zijn bezittingen. Uiteindelijk slaagde Filips Willem erin zijn soevereiniteit als inmiddels 'Spaansche Prins van Oranje' op te eisen. Om zijn gezag in het prinsdom Orange definitief te vestigen, huwde hij een nichtje van de Franse koning – meer dan dertig jaar jonger dan hij.

Filips Willem overleed in 1618 kinderloos, zijn halfbroer Maurits erfde daardoor de titel Prins van Oranje. Hij was toen al ruim dertig jaar stadhouder van Holland en Zeeland en streefde duidelijk naar het vestigen van een dynastie. Ten onrechte maakte Maurits gebruik van de aanduiding 'geboren prins van Oranje', toen die nog aan Filips Willem toebehoorde. Wel had hij daardoor in de Nederlanden veel aanzien. Dat werd nog vergroot doordat de Engelse en Schotse koning Jacobus I Maurits als eerste 'Oranje' in de nobele Orde van de Kousenband benoemde. Willem-Alexander was in 2019 de twaalfde en voorlopig laatste; Amalia zou deze eer ooit eveneens kunnen toevallen.

Ook Maurits overleed zonder wettige nakomelingen, in 1625. Andermaal werd een halfbroer Prins van Oranje: Frederik Hendrik. Deze moet bij Amalia zeker op het netvlies staan. Zij lijkt immers mede te zijn vernoemd naar Amalia van Solms (1602-1675), de vrouw van Frederik Hendrik. Amalia van Solms gaf een duidelijke impuls aan het Haagse hofleven en liet met haar echtgenoot een aantal paleizen (ver)bouwen. Daartoe behoorde Huis ten Bosch, dat toen een zomerhuis was, en waar haar naamgenote nu al een aantal jaren woont. Na de dood van Frederik Hendrik (1647) veranderde Amalia van Solms tijdens de bouw de bestemming van de grote zaal in een mausoleum gewijd aan haar overleden echtgenoot. De muren en het plafond van de nieuwe Sael van Oranje werden beschilderd met voorstellingen uit het leven van Frederik Hendrik.

De prachtige Oranjezaal van Huis ten Bosch is zo een eerbetoon aan Frederik Hendrik als Prins van Oranje. Aan hem werd in 1637 door de Franse koning Lodewijk XIII de aanspreektitel 'Altesse' (Hoogheid) verleend. Tot dan werden de Oranjes met 'Syne Excellentie' aangesproken. Leden van de Nederlandse Staten-Generaal vroegen zich wel af waar Lodewijk XIII de autoriteit aan meende te ontleen de aanspreektitel toe te kennen.

In de jaren van Frederik Hendrik dreigde een verlies van het prinsdom Orange aan Frankrijk. De prins werd verraden door de door

hem zelf geïnstalleerde gouverneur Jan van Valckenburg. Een poging om die af te zetten mislukte. Bij een nieuwe poging kwam Van Valckenburg om het leven. Zijn opvolger werd een halfjaar later vermoord; Frankrijks eerste minister Richelieu bleek hierbij betrokken. Definitieve overdracht van Orange kon nog wel voor een kleine eeuw worden voorkomen.

De volgende Prins van Oranje, de in 1626 geboren Willem II, leidde een onfortuinlijk leven. Door zijn vader-stadhouder werd hij liefkozend 'Willempie' genoemd. Hij trouwde boven zijn stand met de negenjarige Princess Royal van Engeland, Maria Stuart. De wederzijdse ouders hadden dynastieke, maar ook militaire en politieke motieven. Een huwelijk van Willem II met iemand van koninklijke bloede mocht echter niet de Nederlandse vrijheid in gevaar brengen. Aan de strategisch-politieke inzichten van Willem II kon worden getwijfeld. Als stadhouder raakt hij in politieke problemen. Met een staatsgreep probeerde hij tevergeefs de macht naar zich toe te trekken. De prins overleed in 1650 op 24-jarige leeftijd aan de pokken. Zijn overlijden werd niet al te zeer betreurd. Willem II was maar een paar jaar Prins van Oranje geweest.

Acht dagen na zijn dood kwam zijn enige zoon ter wereld: Willem III (1650-1702). De Staten-Generaal en vijf gewesten besloten in 1651 geen nieuwe stadhouder te benoemen. Met name Johan de Witt liet in de 'Akte van Seclusie' (1654) vastleggen dat Willem III geen stadhouder kon worden, maar de Oranjes bleven populair onder de bevolking, en de Akte van Seclusie werd reeds in 1660 herroepen. Zijn moeder Maria Stuart en grootmoeder Amalia van Solms probeerden hierop Willem III als stadhouder aangewezen te krijgen. In 1667 namen de Hollandse Staten het 'Eeuwige Edict' aan, waarmee het stadhouderschap voor altijd moest worden afgeschaft. In 1668 werd de Prins van Oranje naar aanleiding van zijn achttiende verjaardag meerderjarig verklaard. Anders dan nu voor prinses Amalia geldt, lag de officiële leeftijd voor meerderjarigheid toen nog een vijftal jaren hoger.

Het jaar 1672 staat in Nederland bekend als het Rampjaar. In dit jaar werd de Republiek aangevallen door Frankrijk, Engeland, Keulen en Münster. Terwijl zij de Nederlanden de oorlog verklaarden, nam Frankrijk het prinsdom Orange in. Ondertussen had de Oranjepartij in ons land de macht gegrepen. Johan de Witt, als leider van de staats-

Vier generaties prinsen van Oranje: Willem I, Maurits en Frederik Hendrik, Willem II en Willem III

gezinden, en zijn broer Cornelis werden in de loop van het Rampjaar 1672 gelyncht door een woedende menigte. Alleen een Oranje kon in de ogen van de bevolking de Republiek redden. Zo werd Willem III in de jaren 1672-1696 alsnog tot stadhouder van Holland, Zeeland, Utrecht, Gelre en Zutphen, Overijssel en Drenthe benoemd.

Bij de ondertekening van de Vrede van Nijmegen in het jaar 1678 werden de vijandelijkheden beëindigd. Koning Lodewijk XIV was bereid Oranje terug te geven aan Willem III. In 1688 kwamen de Nederlanden terecht in de Negenjarige Oorlog en bezette Frankrijk Oranje opnieuw. Ook dit keer dwong Willem III met vredesonderhandelingen af dat de Fransen hem zijn vorstendom teruggaven. Dit gebeurde in 1697 na ondertekening van de Vrede van Rijswijk.

Willem III was getrouwd met zijn Engelse nicht, die net als zijn moeder Maria Stuart heette. Zij was de dochter van koning Jacobus II. Nadat hij met een glorieuze overtocht zijn schoonvader – en tevens oom – van de troon verdreven had, oefenden ‘William and Mary’ samen een dubbel koningschap uit over de koninkrijken Engeland, Schotland en Ierland. Nooit eerder en nooit daarna kwam het in de

Engelse geschiedenis voor dat twee monarchen samen regeerden: net als in de Nederlandse traditie heeft de echtgenoot of echtgenote van het regerend staatshoofd normaal gesproken geen politieke bevoegdheden. Een man wordt aangeduid met (de niet-officiële titel van) prins-gemaal ('prince consort') en de gemalin van het staatshoofd als koningin. Door de Glorious Revolution werd Willem III koning van Engeland, Schotland en Ierland (1689-1702). In deze jaren waren bijnamen van de koning-stadhouder 'Dutch William' en 'King Billy'. Alle Engelse koningen van Edward III tot en met George III noemden zich 'koning van Frankrijk', zo ook Willem III.

Het eind van Willem III was minder glorieus. Zijn paard struikelde in 1702 over een molshoop. De Prins van Oranje liep een gebroken sleutelbeen op en kreeg als complicatie daarbij een fatale longontsteking. Willem III werd in de Londense Westminster Abbey begraven. Tot op de dag van vandaag behoort hij tot de weinige (mannelijke) Oranjes die niet in de grafkelder van de Nieuwe Kerk te Delft zijn bijgezet.

In 1702 ontstond door de kinderloosheid van Willem III bij de opvolging een probleem. In Engeland werd Willem opgevolgd door Anne, de zuster van de in 1695 overleden Maria. De Republiek, met uitzondering van Friesland en Groningen, stond aan het begin van het Tweede Stadhoudersloze Tijdperk, dat tot 1747 zou duren. Willem had bij testament al zijn rechten en bezittingen nagelaten aan zijn Friese neef, Johan Willem Friso. Voorganger en grootvader Frederik Hendrik had echter in zijn uiterste wilsbeschikking bepaald dat bij ontbreken van een mannelijke erfopvolger de bezittingen zouden overgaan naar de nakomelingen van zijn oudste dochter Louise Henriëtte. Daardoor riep naast Johan Willem Friso ook koning Frederik I van Pruisen zich uit tot prins van Oranje. Tijdens deze tweestrijd wilde Frankrijks hoogste rechtscollege het prinsdom Orange laten toevalLEN aan een door Lodewijk XIV beoogde kandidaat.

De strijd om de nalatenschap van Willem III zou dertig jaar voort slepen, mede omdat Johan Willem Friso al in 1711 door verdrinking om het leven kwam. Gedurende vredesbesprekingen in Utrecht bleek de Republiek als gastheer weinig invloed te kunnen uitoefenen. Het vorstendom Orange werd bij de Vrede van Utrecht (1713) toegekend aan Frankrijk. De prinselijke titel werd losgekoppeld van het grond-

gebied en viel toe aan het Pruisische Huis Hohenzollern én de Franse familie Mailly-Nesles.

Nóg legde Willem IV (1711-1751), toen die in de voetsporen van Johan Willem Friso als stadhouder was getreden, zich niet neer bij dit verlies van de prinselijke titel. Hij wist een overeenkomst te sluiten met de koning van Pruisen. Uiteindelijk werd in 1732 het Traktaat van Partage ondertekend. Zowel het Huis Oranje-Nassau als dat van Hohenzollern mocht de titel Prins van Oranje voeren. Bestuurlijke macht in het prinsdom ging daar niet langer mee gepaard. Sedertdien is er geen sprake meer van een soevereine titel. Amalia is slechts titulair Prinses van Oranje.

Willem V was de laatste stadhouder van de Republiek der Verenigde Nederlanden. Hij volgde in 1751 als driejarige zijn vader Willem IV op. Tijdens zijn bewind kwamen de orangisten tegenover de patriotten te staan, die verandering wilden: 'Vorst Willem, het is alles uw schuld.' De Staten van Holland ontnamen de stadhouder zijn macht. Echtgenote Wilhelmina van Pruisen probeerde te bemiddelen, maar werd bij Goerjanverwellesluis tegengehouden. Niet lang hierna kwam haar broer Frederik Willem II, de koning van Pruisen, te hulp. De Pruisische prins van Oranje stond zo de Nederlandse Prins van Oranje bij.

De Oranjerestauroatie van 1787 betekende machtsherstel voor Willem V, maar dit was niet voor lang. In 1789 brak de Franse Revolutie uit; in de jaren erna kwam Frankrijk in oorlog met Pruisen, Engeland en de Republiek. Op 18 januari 1795 vluchtte Willem V met zijn zonen, Willem en Frederik, voor de oprukkende revolutionaire Franse troepen vanuit Scheveningen naar Engeland. De republiek werd vervolgens een Franse vazalstaat en vanaf 1806 een koninkrijk onder Lodewijk Napoleon, de broer van Napoleon Bonaparte.

De Prins van Oranje stierf in 1806 in ballingschap. In de laatste jaren van zijn leven vreesde hij zijn titel te zullen verliezen. 'Ik ben te oud om mijn naam te veranderen en om niet meer te ondertekenen zoals ik al ongeveer vijftig jaar doe: G. Pr. d'Orange,' schreef hij zijn zoon in 1801. Overigens sprak hij een jaar later weer over de titel Prins van Oranje als 'een ijdele naam'. Zijn weduwe Wilhelmina van Pruisen keerde na de Franse tijd terug naar Nederland en leefde hier nog een paar jaar als moeder van de koning, Willem Frederik van Oranje-Nassau.